

POSTANOWIENIE

19 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 19 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
przeciwko A. spółce jawnej w S., A.Z. i M.K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej M.K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 15 czerwca 2023 r., I ACa 736/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej M.K. na rzecz powoda tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia pozwanej do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej M.K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 15 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 września 2024 r., I CSK 80/24).

Zaś przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem przepisu oraz przedstawienia argumentacji przemawiającej za tym, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały

dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2024 r., I CSK 1200/23).

Tymczasem uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywiście naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie Sądu z 23 czerwca 2017 r., II CSK 41/17).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w ramach niniejszej sprawy wyłoniło się istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie:

„Czy dochodzenie roszczenia z weksla *in blanco* w powołaniu się na okoliczność złożenia deklaracji wekslowej stwarza domniemanie i automatyczną konwersję, iż w razie gdy odpowiedzialność z poręczenia wekslowego odpadnie wskutek nieważnego *avala*, to deklaracja wekslowa w której wskazano kwotę odpowiedzialności i źródło tej odpowiedzialności tj. stosunek podstawowy automatycznie stwarza podstawę odpowiedzialności z umowy poręczenia za dług

przyszły i zwalnia od badania okoliczności, w których doszło do zaciągnięcia zobowiązania i zamiaru strony wystawiającej weksel, czy też jej poręczającej?”

Ponadto skarżący wskazał, że „powstaje również pytanie o istotę sprawy przy zgłoszeniu roszczenia z weksla z powołaniem się na odpowiedzialność wynikającą z poręczenia wekslowego i złożonej deklaracji. Czy istota sprawy z nią związana ogranicza się jedynie do dokumentu ucieleśniającego oświadczenie do złożonego weksla, czy też wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w kierunku badania oświadczeń woli. Konsekwencją jest również zagadnienie ciężaru dowodu strony, która wywodzi roszczenie, czy jest ona zobowiązana przytaczać okoliczności i dowody na tę okoliczność, czy jedynie ograniczyć się do wskazania, że deklaracja może stanowić umowę poręczenia według orzecznictwa?”

Poza tym, autor skargi kasacyjnej wskazuje, że „w zakresie drugiej przytoczonej podstawy kasacyjnej podnieść należy, iż przez „nierozpoznanie istoty sprawy” w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. należy rozumieć całkowite zaniechanie wyjaśnienia istoty stosunku prawnego, na którego tle doszło do rozstrzygnięcia (...). Powstaje zatem pytanie, czy wobec zakreślenia w toku sprawy tez dowodowych nieprzystających do ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy i rzeczywistego badania okoliczności niezwiązanych z wyjaśnieniem podstawy prawnej przyjętej jako podstawę rozstrzygnięcia stanowi o tym, iż całkowicie zaniechano wyjaśnienia istoty stosunku prawnego? Czy zbadanie istoty sprawy zasadza się na przytoczeniu jedynie podstawy materialnoprawnej rozstrzygnięcia, gdzie okoliczności sprawy nie pozwalają na przyjęcie, iż sąd badał je w toku postępowania? Rozumienie istoty sprawy nie można w opinii kasatora ograniczać jedynie do utrwalenia podstawy materialnoprawnej w sytuacji gdy kierunek prowadzonego postępowania nie wskazuje, że sąd przesłanki faktyczne te same przesłanki badał.

Zachodzi również podstawa do przyjęcia skargi do rozpoznania na zasadzie art. 398 ⁹ §1 pkt 4 k.p.c. ze względu na oczywistość skargi w odniesieniu do zarzutów skierowanych przeciwko orzeczeniu Sądu II instancji w zaskarżonej części.”

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zagadnienie prawne sygnalizowane przez skarżącą nie mieści się w okolicznościach faktycznych sprawy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że Sądy obu instancji zbadały okoliczności,

w których doszło do zaciągnięcia zobowiązania, jak również zamiar strony wystawiającej weksel, czy też jej poręczającej. Nie można zatem przyjąć, że Sądy zastosowały „automatyzm” w przekształceniu odpowiedzialność z poręczenia wekslowego na umowę poręczenia za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej.

W orzecznictwie przyjmuje się, że deklarację wekslową należy traktować jako wiążącą strony umowę, do której mają zastosowanie reguły wykładni zawarte w art. 65 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 1988 r., IV PR 189/88, OSNCP 1990, nr 12, poz. 154 i powołane w jego uzasadnieniu orzecznictwo, wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 2021 r., I CSKP 132/21).

Ponadto Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazuje, że jeżeli tzw. "deklaracja wekslowa" upoważniająca uprawnionego posiadacza weksla in blanco do wypełnienia go w uzgodniony sposób, czyni - w zakresie zabezpieczenia spłaty długu wystawcy takiego weksla przez inne osoby składające deklarację - zadość przesłankom poręczenia cywilnego za dług przyszły, uzasadniona jest odpowiedzialność tych osób z umowy poręczenia (art. 876 § 1 KC.) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 1975 r., IV PR 162/75, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2005 r., II CK 14/05; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 426/06).

Należy zatem podkreślić, że przedmiotem badania Sądów obu instancji był stosunek wekslowy, jak również stosunek podstawowy, który legł u podstaw wystawienia weksla. Sąd Okręgowy oraz Apelacyjny szczegółowo ustaliły jakie umowy i na jakie kwoty zostały zawarte pomiędzy stronami, fakt wydania wskazanych towarów pozwanej spółce jak również brak zapłaty za te towary przez pozwaną.

Poza tym, wbrew temu co twierdzi pozwana, interpretacja jej oświadczenia woli zawartego deklaracji wekslowej z 30 maja 2014 r. została przeprowadzona przez Sądy obu instancji, w oparciu o cały kontekst sprawy i okoliczności jej towarzyszące. Ustalony został zgodny zamiar stron, którym było przyjęcie przez pozwaną osobistej odpowiedzialności za zobowiązania pozwanej spółki, natomiast w przypadku powódki była to zgoda na tego rodzaju zabezpieczenie wierzytelności. Treść przedmiotowej deklaracji wekslowej była jasna i nie budziła żadnych

wątpliwości Sądów w kontekście ustalonych okoliczności faktycznych. Kierując się zatem utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego w podobnych sprawach, Sądy obu instancji, słusznie przyjęły, że pozwana podpisując deklarację wekslową z 30 maja 2014 roku udzieliła ważnego poręczenia cywilnego za dług przyszły.

Odnosząc się natomiast do sygnalizowanej przez autora skargi kasacyjnej potrzeby wykładni przepisu prawa budzącego poważne wątpliwości interpretacyjne czy też rozbieżności w orzecznictwie sądów, należy przyjąć, że w związku z tym, że skarżący nie wskazał konkretnie żadnego przepisu prawa, którego wykładnia powodowałaby owe wątpliwości czy też rozbieżności w orzecznictwie, nie mówiąc o tym, że nie wskazał on, na czym polegać miałyby ewentualne rozbieżność, ani nie przywołał żadnych orzeczeń ukazujących tę rozbieżność, przyjąć należy, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie została wykazana.

Natomiast co się tyczy podnoszonej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej to należy przypomnieć, że zarzucane uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych przepisów prawa i być dostrzegalne w sposób jednoznaczny i oczywisty, na pierwszy rzut oka, co skarżący winien wykazać we wniosku o przyjęcie skargi w wyodrębnionym konstrukcyjnie i formalnie wywodzie prawnym, bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia; podstawy kasacyjne nie podlegają bowiem badaniu na etapie tak zwanego przedsądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 oraz z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2024 r., I CSK 2227/23).

Wniosek pozwanej nie odpowiadał tym wymaganiom, albowiem nie wykazała ona w uzasadnieniu wniosku tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, ograniczając się do ogólnych twierdzeń o nietrafności zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Jednocześnie należy podkreślić, że przepis prawa, na tle wykładni którego - zdaniem skarżącego - powstaje istotne zagadnienie prawne w znaczeniu przytoczonym wyżej, nie może być zarazem naruszony przez Sąd w sposób rażący i oczywisty. Skoncentrowanie obu tych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej na tych samych przepisach i tych samych problemach, czyni wniosek o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania wewnętrznie sprzecznym (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2017 r., II CSK 41/17).

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 108 § 1 w zw. art. 398²¹ k.p.c.

(M.M.)

r.g.